

הקשר בין פרשת שופטים לחודש אלול על פי רעיא מהימנא ל'א תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד ללמדנו שהדביקות בה' אחד מצילה מהשוחד של היצר הרע

הגויה, מחויב האדם להוסיב הדעת לשופט, אצל כל שער ישפוט בצדק, את אשר ישתמש בחושים ואת אשר יניח.

ושוטר הוא אשר יעניש את העובר, כמו כן יוסיב האדם שוטר את אשר יעניש, היינו אם יזדמן אשר יסתכל בעיניו בדבר האסור, או ידבר בפיו את אשר לא ירצה לה', יקבל על עצמו עונש, הן בממון לצדקה, והן בגוף בסיגוף ותענית וכיוצא, וכמו שנהגו תלמידי הרמ"ק ז"ל, וזהו עיקר גדול לתשובה".

מה נפלא לצרף בזה מה שדרשו במדרש (דב"ר ה-ה) על פסוק זה: "שופטים ושוטרים תתן לך, רבי אליעזר אומר במקום שיש דין אין דין, ובמקום שאין דין יש דין, ומהו כן [איך אפשר שיהיו שני דברים סותרים שיש דין ואין דין], אלא אמר רבי אליעזר אם נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה, הדין נעשה למעלה".

לפי דברינו יתכן לומר שרמזו לנו בזה חכמינו ז"ל טעם נפלא על מה שהקדים לנו הקב"ה את התשובה בחודש אלול, לפני שמגיע יום הדין בראש השנה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, כי על ידי שאנו מקדימים לעשות את הדין למטה בחודש אלול על ידי שיעשה תשובה שלימה בקבלת עונשים ונתינת צדקה בבחינת (דניאל ד-כד): "וחטאך בצדקה פרוק", יתבטל הדין למעלה בראש השנה שיתנהג עמנו הקב"ה במדת הרחמים.

"ולא תקח שוחד" מהיצר הרע המעוור את עיני האדם מלראות עוונותיו

הנה מה טוב ומה נעים לפרש לפי זה מה שהסמך הקב"ה את הלא תעשה "ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים", איך גם אזהרה זו מתקשרת להפליא לחודש התשובה של חודש אלול, על פי מה שביאר

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, שהיא השבת הראשונה בחודש אלול, חודש התשובה, דבר בעתו מה טוב לפתוח עם דברות קדשו של המגיד הקדוש מקאז'ניץ זי"ע ב"עבודת ישראל", שמקשר בין התחלת פרשת שופטים לחודש אלול, על פי מה שפתח הכתוב בפרשתנו (דברים טז-יח): "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק, לא תטה משפט, לא תכיר פנים ולא תקח שוחד, כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים".

ומבאר ה"עבודת ישראל" הכוונה בזה בדרך עבודה השווה לכל נפש, הנה הדברים בלשון קדשו:

"הנה הפרשה הזאת נקראת תמיד בחודש אלול, אשר הוכן העת לכל איש שישוב לבוראו, ונסלח לו מחטאתו אשר חטא כל השנה, על ידי חרטה והרהורי התשובה ובכי ומספד על עוונותיו שעברו ראשו... לכן הזהירה התורה שופטים ושוטרים, כי הם נקראים עיני העדה, וכן יש לאדם להעמיד על עצמו שופטים, הם העינים שלו, לנוכח יביטו על דרכו ולפסל מעגל נתיב, וכן האזנים ונקבי החוטם והפה, כי ז' חללי דגולגלתא הם נקראים שערים לנפש כנודע, וזה בכל שעריך, ולשפוט את עצמו על כל מעלליו".

וכן כתב ה"בני יששכר" (אלול מאמר א אות י) לבאר הקשר בין פרשת שופטים לחודש אלול, אלא שהוא מוסיף לבאר גם את ענין השוטרים בדרך עבודה:

"בהתחלת אלול קורין תמיד סדר שופטים ושוטרים תתן לך וכו', שזהו התחלת התשובה ועיקרה, אשר הבעל תשובה מחויב להוסיב שופט ושוטר אצל כל שערי, והיינו כל החושים אשר המה שערים באדם שפתחם הבורא יתברך שמו להשתמש עמהם, כגון עינים ואזנים וחוטם ופה וראש

שוחד שהוא חד [ופירש רש"י: "הנותן והמקבל נעשים לב אחד"]. ופירש הוא [האר"י] ז"ל כי לא תק'ח שוחד' סופי תיבות אח"ד, אבל הנוטל [שוחד] משבר תיבת 'לא', ונשאר תק'ח שוחד' סופי תיבות ח"ד עד כאן. וזהו שנאמר מי יתן טהור מטמא לא אחד, עד כאן דבריו ושפתיים יושק". פירוש, "מי יתן טהור מטמא", מי הוא זה שמטהר דבר שהוא הטמא, "לא אחד", מי שלוקח שוחד וחסר אצלו הרמז של לא תק'ח שוחד' סופי תיבות אח"ד.

ויש להעיר כי בכתבי האריז"ל הנמצאים לפנינו לא מצינו פירוש זה, אבל כפי הנראה המקור של ה"שמח משה" [בקצת שינויים] הוא מספר "שבט מישראל" על תהלים [מאת המגיד רבי יעקב ישראל מקרעמניץ זצ"ל] שהוא מרבה להביא ממנו [נדפס לראשונה באמסטרדם שנת תקל"ב, ושוב בברוקלין תשע"א], והנה מה שכתב על הפסוק (תהלים טו-ה): "שוחד על נקי לא לקח":

"ואמנם שמעתי בשם גדול פירוש נאה על מה שכתוב מי יתן טהור מטמא לא אחד, על פי מה שכתב האריז"ל לא תק'ח שוחד' סופי תיבות אחד עכ"ל, אם כן המקבל שוחד עוקר ה'לא' ונשאר 'חד', וזו מאמרו ז"ל למה נקרא שמו שוחד שהוא חד. עוד אמרו רז"ל כל דיין הנוטל שוחד אינו מת מהזקנה עד שמטמא הטהור ומטהר הטמא אוסר המותר וכו', ולפי זה שפיר אמר הכתוב, מי יתן טהור מטמא, רצונו לומר מי הוא זה ואיזהו אשר מטמא הטהור, ומסיים 'לא אחד', שאינו נזהר מלקבל שוחד, אם כן לא יש אחד כדלעיל, ושפתיים יושק".

והנני מוסיף להעיר הערה חשובה, כי עצם הרמז שהביאו ה"שבט מישראל" וה"שמח משה" בשם האריז"ל כי סופי תיבות של לא תק'ח שוחד' הוא אח"ד, מקורו בעצם בזוהר הקדוש בדברי רעיא מהימנא (פרשת משפטים דף קיז:): [הביאו ב"של"ה הקדוש" פרשת משפטים בתורה אור] על הכתוב (שמות כג-ז):

"מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל תִּהְיוּ וְגו'. פְּקוּדָא לְהַשְׁוֹת הַבְּעָלִי דִּינִי וּלְהַתְרַחַק מְדַבֵּר שֶׁקֶר, דְּלֹא יִימְרוּן מִשּׁוּם פְּנִים (יש בדבר), דְּקוּדְשָׁא בְּרִיק הוּא אֲתָמֵר בֵּיה (דברים יז) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פְּנִים וְלֹא יִקְח' שֹׁחַד בְּסוֹפֵי תִיבוֹת אֶחָד, הָאִי דִּינִי צְרִיק לְמַהוּי כְּגוֹנָא דְּאֶחָד דְּאִיהוּ ה' אֶחָד, דְּלֹא יִקְח' שֹׁחַד, דִּיחָא אִיהוּ בְּדִיוקְנִיחָא, וּבְדִינָא לְהַשְׁוֹת תְּרוּוּיָהּ כְּאֶחָד, וְלֹא יִטָּה דִּינָא לְדָא יִתִּיר מִן דָּא, אֱלָא בְּתַקְלָא חַד עַד דִּיקְבְּלוּן דִּינָא, וּלְבַתֵּר כָּל חַד אֲתֵדֵן כְּפֻם עוֹבְדוּי".

הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנאב זי"ע בספר "אילנא דחיי" בפרשתנו פסוק זה בלשון קדשו:

"ולא תקח שוחד, אפילו שוחד דברים, כי דרכו של היצר הרע ליתן לאדם שוחד לאמר לו, הלא צדיק אתה שאתה עוסק בתורה ובתפלה, ולכן הזהירה תורה שלא תקח שוחד מהיצר הרע ואל תשמע אליו כלל, כי השוחד יעור עיני האנשים אשר היו חכמים בחכמת התורה אם שמעו לו אפילו פעם אחת, כי כך דרכו של היצר הרע, ויסלף דברי צדיקים, אף הדברי תוכחות... יסלף באומרו שאתה צדיק, ואינך צריך לכל זה".

הנה כי כן הרווחנו להבין איך אזהרה זו קשורה בקשר אמין עם חודש אלול שהוא חודש התשובה, שבו צריך כל אחד מישראל לפקוח את עיניו ולהשגיח על כל מה שעשה במשך השנה, אם היו מעשים טובים וישרים כדת של תורה, או שהיו ח"ו מעשים רעים ומקולקלים בניגוד לציון ה' ותורתו, שאז הוא צריך לשוב עליהם בתשובה לפני הקב"ה בחרטה ועזיבה וקבלה כדי שיזכה לכפרת העוונות, וה' הטוב יכפר עליו ונסלח לו.

אולם כפי שמבאר הרה"ק מרימנאב זי"ע, הלא כך היא דרכו של יצר הרע שמשחד את האדם בדברי שקר: "הלא צדיק אתה שאתה עוסק בתורה ובתפלה" ואינך צריך לשוב בתשובה בחודש אלול על המעשים שעשית, לכן מזהיר אותנו הכתוב אזהרה תמידית אבל במיוחד על חודש אלול "ולא תקח שוחד" מהיצר הרע האומר לך שאתה צדיק, "כי השוחד יעור עיני חכמים", שלא ירגישו במעשיהם הרעים הצריכים תיקון בתשובה, "ויסלף דברי צדיקים", המוכיחים את ישראל, לומר לו שהוא אינו צריך לתוכחות אלו.

ולא תק'ח שוחד' סופי תיבות אח"ד להיות דבוק עם ה' אחד שאינו לוקח שוחד

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, רחש לבי דבר טוב לבאר ביתר עמקות הקשר בין הלא תעשה "ולא תקח שוחד" ובין חודש אלול שהוא חודש התשובה, על פי מה שהביא ה"שמח משה" (פרשת משפטים ד"ה ושחד לא תקח) רמז נפלא בשם רבינו האריז"ל בפסוק זה "לא תקח שוחד", הנה הדברים בלשון קדשו:

"דאיתא בשם האר"י ז"ל על הפסוק (איוב יד-ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד, על פי דאיתא במדרש (מכילתא פרשת משפטים אור כ) כל דיין הנוטל שוחד, אינו מת עד שמטהר את הטמא ומטמא את הטהור. והנה אמרו רבותינו ז"ל (כתובות קה:): מאי

והנה הדברים בתרגום ללשון הקודש:

"מצוה להשוות בעלי דינים ולהתרחק מדבר שקר, שלא יאמרו משוא פנים (יש בדבר), שהקדוש ברוך הוא נאמר בו אשר לא ישא פנים ו'א יק'ח שוח'ד בסופי תיבות אח'ד. אותו דיין צריך להיות כמו האחד שהוא ה' אחד, שלא יקח שוחד, כדי שהוא יהיה בדיוקנו של ה' אחד, ובדין שבא לפניו הוא צריך להשוות שניהם כאחד, ולא יטה דין לזה יותר מזה, אלא במשקולת אחת עד שיקבלו הדין, ואחר כך כל אחד נידון לפי מעשיו."

וכתב על זה הגה"ק החיד"א זצ"ל ב"ניצוצי אורות" נדפס בגליון הזהרה הקדוש (ס) בשם א"ם שהוא ראשי תיבות א'מר מ'איר שהוא רבי מאיר פאפירש זצ"ל, וזו לשון קדשו:

"נראה לי דזה סוד שאמרו רבותינו ז"ל בכתובות ק"ה ב' מאי שוחד שהוא חד, רצונו לומר דהא הדיין צריך להיות אחד כהקב"ה שהוא [עומד כביכול] במשפט, וכשמטה הדין הרי אל"ף מן אחד פורח ממנו, ונמצא נשאר ח"ד, ועוד דהא ל'א תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד, וכשלקח שוחד הרי מלת 'לא' פרח ממנו, ונשאר אצלו תק'ח שוח'ד שהוא חד."

והנה ידוע כי רבי מאיר פאפירש היה ממסדרי כתבי רבינו האריז"ל ונכלל בשם גורי האריז"ל הדבקים בתורת האריז"ל, וכפי הנראה לכן הביאו את הרמז בענין **"שוחד שהוא חד"** בשם האריז"ל. בכל אופן למדנו שמקור הרמז בסופי תיבות **"ול'א תק'ח שוח'ד"** שהוא אח"ד, כדי לרמז שהדיין צריך להיות דבוק בה' **"אחד"** אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, הוא מהזהרה הקדוש מרעיא מהימנא שהוא נשמת משה רבינו שנתגלה לרשב"י ולחבריה קדישא.

הנה כי כן נשכיל להבין מזה, כי העבודה הקדושה המוטלת עלינו בחודש אלול חודש התשובה היא להיות דבוק בה' **"אחד"**, כדי שלא ליפול ברשת היצר הרע המשחד את האדם שהוא עוסק בתורה ובעבודת הקודש ואינו צריך להרבות בתשובה, אלא נדע נאמנה אשר חטאנו ופשענו ונשוב עליהם בתשובה בחודש אלול.

יעקב אבינו לקח את חודש אלול מעשו הרשע ששרו היצר הרע משחד ומעוור את עיני ישראל

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים, כי על פי הקדמה יקרה זו מדברי רעיא מהימנא בזהרה הקדוש, שאי אפשר להתגבר על היצר הרע המשחד את עיני האדם, כי אם על ידי שנהיה דבוקים בה' אחד, **"אשר לא ישא פנים ולא**

יקח שוחד", כפי שרמזו בפסוק **"ול'א יק'ח שוח'ד"** וכן בפסוק **"ול'א תק'ח שוח'ד"** סופי תיבות אח"ד, כי אם אין אנו דבוקים ח"ו בה' אחד, אז נשאר רק **"תק'ח שוח'ד"** שסופי תיבות הוא ח"ד, יפתח לנו להבין ענינים נפלאים בתורת ה', ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

פתח דברינו יאיר במה שהביא ה"בני יששכר" (תמוז אב מאמר א אות ו) בשם ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן קז) ענין נפלא בסדר התחלקות החדשים בין יעקב לעשו. ומקור הדבר בזהרה הקדוש (פרשת יתרו עה:) כי יעקב ועשו חלקו ביניהם את החדשים, יעקב אבינו לקח לחלקו בקדושה את שלושת החדשים: **"ניסן אייר סיון"**, כי בחודש ניסן יצאו ישראל ממצרים, בחודש אייר בימי הספירה נטהרו ישראל מכל סיג ופגם לקראת קבלת התורה, בחודש סיון קיבלו ישראל את התורה בחג השבועות על הר סיני.

והנה זה לעומת זה רצה עשו לקחת לחלקו את שלושת החדשים: **"תמוז אב אלול"**, וכאשר ראה עשו שחודש אלול נפל בחלקו שמח שמחה גדולה, שיוכל למנוע מישראל לשוב אל ה' בחודש זה שלפני ראש השנה, שכל באי עולם עוברים לפני הקב"ה כבני מרון, ונלחם עמו יעקב אבינו בתחבולות מלחמה, והוציא ממנו חודש אלול ונטלו לחלקו, כדי שיוכלו ישראל לעשות תשובה כראוי בחודש זה, ועל ידי זה יצאו זכאים בדין בראש השנה, ולא נשארו לעשו רק שני החדשים תמוז ואב שבהם חרבו שני בתי המקדש.

בדרך זו מוסיף ה"בני יששכר" (ס) לפרש מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל-ב): **"ארוממך ה' כי דליתני"**, שפתחת לפני דלת של תשובה בחודש אלול, **"ולא שמחת אויבי לי"**, שלא שמחת את עשו למטה ושרו למעלה שנפל חודש אלול בחלקם, בחשבם שיוכלו למנוע מישראל מלעשות תשובה, אלא הקב"ה הפר עצתם וקלקל מחשבתם, על ידי שסייע ליעקב להוציא מהם את חודש אלול.

דבר פלא בשם בעלי התוספות ובעל הטורים עיני יצחק כהו משום שלקח שוחד מעשו הרשע

ונראה לבאר הענין בזה איך הצליח יעקב אבינו בכך קדושתו לקחת מעשו את חודש אלול כדי שיוכלו לעשות בו תשובה כראוי, על פי מה שהקדים הכתוב בפרשת תולדות לגלות לנו כשביקש יצחק אבינו למסור תחילה את הברכות לעשו (בראשית כ-ז): **"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ויקרא את עשו בנו הגדול"**.

הרה"ק מרימנאב זי"ע: "לא תקח שוחד" בחודש אלול
מהיצר הרע שאתה צדיק ואינך צריך לעשות תשובה

רעיא מהימנא: "לא תקח שוחד" סופי תיבות אח"ד",
כי על ידי הדביקות בה' אחד מבטלים את השוחד של היצר הרע

גורי האריז"ל: ביאור הגמרא "מאי שוחד שהוא חד",
כי הוא מבטל את ה"לא" ונשאר תק'ח שוחד" סופי תיבות ח"ד

דעת זקנים ובעל הטורים: "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות,
משום שאהב עשו כי ציד בפיו וכתוב כי השוחד יעור"

וכתבו על זה ב"דעת זקנים"
לבעלי התוספות דבר איום ונורא:
"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו
מראות, משום שאהב [את] עשו
כי ציד בפיו, וכתוב כי השוחד
יעור". וכן כתב "בעל הטורים" (שם):
"ותכהין עיניו מראות, משום דכתיב
כי השוחד יעור, והוא לקח שוחד
מעשו". ומקור הדברים במדרש
תנחומא (פרשת תולדות אות ח): "ולמה
כהו עיניו של יצחק, מפני שנסתכל
בדמות עשו הרשע, ועוד על שהיה
מביא ציד ומאכילו, וכתוב (שמות כג-
ח) כי השוחד יעור פקחים".

בהשקפה ראשונה יפלא מאד, איך

יעלה על הדעת לומר כן על יצחק אבינו, שנתקדש בקדושת
עולה תמימה כשהעלה אותו אברהם אבינו על המזבח בשעת
העקידה, שלקח שוחד מעשו על ידי שאכל מצידו כמו שכתוב
(בראשית כה-כח): "ויהי יצחק את עשו כי ציד בפיו", ונענש
שכהו עיניו בבחינת "כי השוחד יעור עיני חכמים".

אמנם נראה לבאר הענין בזה על פי הידוע כי מדתו
של יצחק אבינו היא מדת הדין והגבורה, כמו שהעיד עליו
יעקב אבינו באומרו (שם לא-מב): "אלקי אבי אברהם
ופחד יצחק". והנה ידוע עוד כי שרו של עשו הוא היצר הרע
המשחך את עיני האדם שלא יראה ויבחין בעוונותיו, לכן
סייב הקב"ה שעשו יצליח לשחך את יצחק אביו עד כדי
כך שגרו לו לאבד את מאור עיניו, ועל ידי זה יזכה יצחק
אבינו ללמד זכות על ישראל בגאולה העתידה, כמבואר
בגמרא (שבת פט:): שיאמר להקב"ה: "פלגא עלי ופלגא עליך",
ביודעו הכח של שרו של עשו שהוא היצר הרע לעוור את
עיני ישראל שלא יבחינו במעשיהם הלא טובים.

רבקה אמנו בחרה ביעקב אבינו לפקוח את עיני יצחק לראות רמאותו של עשו

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שבחרה רבקה אמנו
ביעקב אבינו, שיכנס אל יצחק אביו לקבל ממנו הברכות
שרצה לתת לעשו, על פי מה ששנינו בגמרא (פסחים נו:):
"ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה,
אמר שמה חס ושלוש יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו
ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו, שמע

ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד,
כך אין בלבנו אלא אחד".

וביאר המהר"ל מפראג ב"גור אריה" פרשת ויצא (בראשית
כח-יא), כי יעקב אבינו עם י"ב השבטים שהוליד הם מרכבה
להקב"ה שנקרא אח"ד, כי י"ב השבטים שיש בהם ח' בני
הגבירות עם ד' בני השפחות הרי אותיות ח"ד, ויעקב אבינו
העומד עליהם להשפיע מקדושתו הוא בבחינת אות א',
נמצא כי יעקב עם י"ב השבטים הם בבחינת אח"ד. לכן
כששאל יעקב את י"ב בניו אם יש ביניהם ח"ו פסול שמונע
מהם להיות מרכבה להקב"ה, אמרו לו בניו "שמע ישראל
ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך
אין בלבנו אלא אחד", כי אנו דבקים בך ובקדושתך להיות
מרכבה להקב"ה שהוא "אחד".

ויש להעיר כי רעיון נשגב זה של המהר"ל מבואר בשל"ה
הקדוש (פרשיות וישב מקץ ויגש תורה אור ד"ה דע כי כל ישראל) בתוספת
ביאור, על מה ששנינו בגמרא (מגילה יח:): "מנין שקראו הקב"ה
ליעקב אל, שנאמר (בראשית כג) ויקרא לו אל אלקי ישראל".
ומבאר הענין בזה כי יעקב וי"ב השבטים הם מרכבה להקב"ה,
הא כיצד, שמו של הקב"ה הוא הוי"ה שיש לו י"ב צירופים כנגד
י"ב חדשי השנה, והקב"ה הוא אחד על גביהם וכוללם יחד,
ונרמז ענין זה בקריאת שמע: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד",
כי הקב"ה הוא אח"ד בהיותו בבחינת אות א', העומד על ח"ד
בגימטריא י"ב צירופי שם. הוי"ה.

וכן יעקב אבינו שהוא מרכבה להקב"ה הוא בבחינת
אח"ד, כי זכה להוליד י"ב שבטים שהם מכוונים כנגד י"ב

לכן הזהיר הקב"ה את לבן הארמי (בראשית לא-כט): **"השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע"**.

הנה כי כן יומתק להבין חכמתה הגדולה של רבקה אמנו, ששלחה את יעקב אבינו לקחת את הברכות מיצחק אביו שחשב עשו לקבל ממנו ברמאות, כי ידעה ברוח הקודש שיעקב עתיד להעמיד י"ב שבטים שיחד עמו יהיו מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, ואם כן הרי מובטח שיתקיים אצלו ואצל כל ישראל בניו **"לא תק'ח שוחד"** סופי תיבות אח"ד, לכן דוקא הוא ראוי לבטל את קליפת עשו ששיחד את יצחק בציד שבפיו וגרם לו לאבד את מאור עיניו.

ויש להוסיף דבר נאה ומתקבל, כי מטעם זה היו לקליפת עשו רק י"א אלופי אדום שנזכרו בסוף פרשת וישלח, כי יחד עם עשו עצמו ראש הקליפה העומד עליהם, הרי הם רק י"ב כמספר ח"ד הרמוז בסופי תיבות **תק'ח שוחד**, כי זאת היא מהות קליפת עשו לשחד את איש ישראל שהוא טוב ואינו צריך לעשות תשובה, אולם יעקב אבינו שהתגבר עליו בקדושתו היו לו י"ב שבטים, ויחד עמו העולה על גביהם הוא מרכבה להקב"ה בבחינת אח"ד, ולכן בכוחו להתגבר על קליפת עשו המשחד את עיני האדם.

יעקב אבינו תיקן מצות קריאת שמע כדי שנצליח להתגבר על היצר הרע בכח האחד

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה מה שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי יעקב אבינו תיקן מצות קריאת שמע לישראל, ואליו אנו אומרים בכל יום שחרית וערבית **"שמע ישראל"** אבינו, שאנו מקיימים מצות קריאת שמע שתיקנת, והנה מאמר המדרש (דבר ב-לה) על הפסוק (דברים ו-ד): **"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"**.

"מהיכן זכו ישראל לקריאת שמע. משעה שנטה יעקב למיתה, קרא לכל השבטים ואמר להן, שמא משאני נפטר מן העולם אתם משתחוים לאלוה אחר... אמרו לו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, והוא אומר בלחשה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אמר רבי לוי, ומה ישראל אומרים

יעקב אבינו תיקן קריאת שמע "ה' אלקינו ה' אחד", כדי להתדבק בה' אחד ולבטל קליפת עשו ששיחד את יצחק אבינו

ביאור חדש במנהג ישראל תורה לכסות את העינים בשעת קריאת שמע שלא יגזול היצר הרע את עיני האדם

ברית כהונת עולם: "ארמי אובד אבי", לבן ביקש לבטל את האות א' על י"ב בני יעקב כי במקום "אחד" התרגום הוא "חד"

רבי ברוך ממעזי' בוי' זי"ע: "רזא דשבת... ברזא דאחד", התרגום שהחסיר א' של "אחד" בתרגום "חד" השלים בשבת בתרגום "שבתא"

צירופי השם השולטים ב"ב חדשי השנה, והנה יעקב הוא בבחינת אות א' של אח"ד, העומד על אותיות ח"ד בגימטריא י"ב כנגד י"ב שבטים, המתחלקים לאותיות ח"ד כנגד ח' בני הגבירות רחל ולאה עם ד' בני השפחות זלפה ובלהה. וזהו הענין שקרא הקב"ה ליעקב בשם א"ל לרמז שהוא וי"ב בניו הם מרכבה כביכול להקב"ה.

הרמוז הנפלא של ה"ברית כהונת עולם" "ארמי אובד אבי" שתרגם "חד" במקום "אחד"

מה נפלא לצרף מה שכתב בספר הקדוש "ברית כהונת עולם" (מאמר לשקלים פרקים ה-ו) לפרש בדרך רמז מקרא שכתוב (דברים כו-ה): **"ארמי אובד אבי"**, כי מילת **"אבי"** היא רמז על יעקב אבינו שהוא א' העומד על י"ב השבטים, ולבן הארמי ביקש לאבד את יעקב אבינו שהוא מקור הקדושה, ולבטל בכך הצירוף של **"אבי" - א' על י"ב**.

מוסיף על כך ה"ברית כהונת עולם" דבר פלא, איך ביקש לבן ארמי לאבד את יעקב שהוא בבחינת **אבי" - א' על י"ב**, כי בלשון ארמית שדיבר בה לבן הפירוש של הכתוב (דברים ו-ד) **"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"**, הוא כמו שפירש בתרגום אונקלוס: **"שמע ישראל ה' אלקנא ה' חד"**.

לכן בכח זה ביקש לבן הארמי לאבד את יעקב שהוא בבחינת אות א' של אח"ד על ידי לשון ארמית שפירושו הוא **"חד"** בלי אות א'. אמנם מאחר שיעקב הוא כנגד האות א' של אח"ד בהיותו מרכבה להקב"ה שאין לקליפה שום אחיזה בו,

יומתק לבאר בזה מה ששינינו בגמרא (תענית ה:): "יעקב אבינו לא מת", כי בהיותו מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, וגם תיקן מצות קריאת שמע "ה' אלקינו ה' אחד", ביטל מעצמו לגמרי קליפת שרו של עשו שהוא היצר הרע ומלאך המות שכוחו הוא בהיותו מלא עינים שלקח מן האדם, אבל מכיון שלא היה יכול לקחת מיעקב את מאור עיניו לא היה יכול להמית אותו, אלא הוא נשאר חי וקיים, וזהו הטעם שאנו אומרים אליו כל יום "שמע ישראל" שבמערת המכפלה שאתה חי וקיים שם, "ה' אלקינו ה' אחד". וזהו שכתוב (מכ"ה ז-כ): "תתן אמת ליעקב", כי יעקב אבינו בהיותו מרכבה לה' אח"ד, זכה להינצל מהשוחד של היצר הרע ולראות בעיניו את האמת.

הגילוי הנפלא של הרבי ר' ברוך זי"ע ב"רזא דשבת... דאתאחדת ברזא דאחד"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר על פי כל האמור פנינה יקרה שהביא בספר "בוציא דנהורא" בשם הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז"בוז' זי"ע, לפרש מאמר הזוהר הקדוש (פרשת תרומה קלה). שאנו אומרים כליל שבת קודש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד". פירוש, הסוד של שבת היא שבת המתאחדת בסוד של אחד.

וביאר הענין בדברי קדשו, כי בתרגום אונקלוס שכתוב בלשון ארמית תרגם בפרשת ואתחנן את הפסוק הראשון בקריאת שמע: "שמע ישראל ה' אלקנא ה' חד", הרי שהחסיר את האות א' במילת אח"ד ותירגם "חד". לכן כדי לתקן ענין זה תרגם אונקלוס בכל מקום מילת "שבת" "שבתא" עם אות א', כגון בפסוק (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו", מפרש אונקלוס: "הוי דכיר ית יומא דשבתא לקדשותיה", הוסיף את האות א' למילת "שבת" כדי לתקן מה שהחסיר את האות א' במילת "אחד". הנה כי כן זהו הפירוש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד", כי על ידי שבת מתקנים את האות א' החסרה במילת אח"ד. אלו דבריו הקדושים.

ביום השבת שמתרבה קדושת הדעת דבקים בה' אחד וניצולים מהשוחד של היצר הרע

אמנם עדיין צריך ביאור לפענח את החידה הסתומה, מהו הקשר בין שבת ובין אחד של קריאת שמע, אולם לפי דברי ה"ברית כהונת עולם" שלבן הארמי ביקש לאבד את יעקב שהוא בבחינת א' של אח"ד יאירו עינינו לבאר דברי הרבי ר' ברוך זי"ע, על פי הידוע כי שבת היא נחלת יעקב כמו ששינינו בגמרא (שבת ק"ח): "כל המענג את השבת נותנין

עכשיו, שמע אבינו ישראל, אותו הדבר שציוויתנו נוהג בנו, ה' אלקינו ה' אחד".

לפי האמור יש לבאר הטעם שתיקן יעקב אבינו קריאת שמע, כי ברצותו לבטל קליפת עשו המשחד את עיני האדם שהוא צדיק בכל מעשיו, לכן תיקן לכל ישראל שהם בני "ב השבטים שיחד עמו הם מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, שיקראו קריאת שמע שחרית וערבית כדי להתדבק עם הקב"ה שהוא "ה' אלקינו ה' אחד", כדי שיוכלו להתגבר על היצר הרע המשחד את האדם שהוא צדיק ואינו צריך לתקן מעשיו, על ידי שיקיימו בתכלית השלימות הרמז בפסוק "ל'א תק'ח שוח'ד" סופי תיבות "אחד".

מכסים את העינים בשעת קריאת שמע לשמור עליהן מהנוק של "כי השוחד יעור"

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מנהג ישראל תורה שנזכר בשלחן ערוך (או"ח סימן סא סעיף ד): "נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונעו מלכוין". לפי האמור יש להוסיף טעם לכך בדרך עבודה, על פי מה ששינינו בגמרא (עבודה זרה כ:): "אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו וחרבו שלופה בידו וטיפה של מרה תלויה בו, כיון שחולה רואה אותו מזדעזע ופותח פיו וזורקה לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות". וצריך ביאור מהו הענין שמלאך המות מתגלה לאדם לפני מותו כשהוא מלא עינים.

אך לפי האמור יש לומר כי היות שכך דרכו של יצר הרע לשחד את האדם שהוא צדיק וישר אף שהוא רחוק מזה, והרי על כך נאמר "כי השוחד יעור עיני חכמים", נמצא כי על ידי שוחד זה הוא לוקח מן האדם כביכול את עיניו, שלא יוכל לראות בעיניו את האמת הברורה, וידוע מה שאמרו בגמרא (בבא בתרא טז:): "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות", לכן כשמלאך המות בא לקחת את נשמתו של אדם הוא מלא עינים, מכל העינים שלקח ממנו בימי חייו ה' ישמרנו.

הנה כי כן מטעם זה מכסים את העינים בשעת אמירת הפסוק הראשון של קריאת שמע, לרמז בכך שאנו מכסים ושומרים על העינים שלא יוכל היצר הרע לגנוב אותן מאתנו, בשוחד שהוא מסלף את דרכנו בבחינת "כי השוחד יעור עיני חכמים", כי על ידי קבלת עול מלכות שמים בדביקות בה' אלקינו ה' "אחד", אנו מבטלים את השוחד של היצר הרע בסוד הכתוב "ל'א תק'ח שוח'ד" סופי תיבות אח"ד.

הרע, יש בו הסגולה שלא לקחת שוחד מהיצר הרע המעוור עיני חכמים, אלא ללכת בדרכו של יעקב אבינו בבחינת "תתן אמת ליעקב".

בחודש אלול צריך לקשר את הכתיב והקרי הכתיב "ולא אנחנו עמו" והקרי "ולו אנחנו עמו"

הנה מה טוב ומה נעים לסיים ברמז הנפלא שהביא ה"שפת אמת" (אלול שנת תרל"ב, תרמ"ב, תרמ"ד) בשם זקינו הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע, אשר דיבר בקדשו לבאר הטעם שחודש התשובה נקרא אלול, על פי מה שכתוב (תהלים ק-ג): "דעו כי ה' הוא אלקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו". ונמסר במסורה כתיב וקרי, הכתיב הוא "ולא" עם א' "ולא אנחנו עמו", ואילו הקרי הוא "ולו" עם ו' "ולו אנחנו עמו".

וביאר כי הכתיב והקרי עולים בקנה אחד, כי כשאנו מכירים בשפלות עצמנו שמצד מעשינו הרינו בבחינת הכתיב "ולא אנחנו עמו", אנו זוכים להתקרב לה' בתשובה שלימה בבחינת הקרי "ולו אנחנו עמו", להיות עמו של הקב"ה. וזהו הרמז בשם החודש אלול שהוא צירוף אותיות ל"א עם ל"ו, כי תכלית התשובה בחודש אלול היא לשלב בין הכתיב והקרי, שנכיר כי בעוונותינו הרבים אנו בבחינת "ולא אנחנו עמו", ועל ידי זה נזכה לתקן הכל בתשובה שלימה ולהיות בבחינת "ולו אנחנו עמו". אלו דבריו הקדושים.

לפי האמור יש להוסיף תבלין לקשר חודש אלול עם הכתיב והקרי, כי בחודש אלול שהוא חודש התשובה צריך להקפיד על הכתיב "ולא אנחנו עמו" - "ולא" דייקא, שלא להחסיר מילת "ולא" ממצות "ולא תקח שוחד", שסופי התיבות הוא אח"ד, כי בזכות דביקות בה' אחד נזכה להתגבר על היצר הרע המשחד את עיני האדם, ולהיות בבחינת "ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו".

ויש להוסיף רמז מתוק זה גם בפסוק (שם קלט-טו): "מים יוצרו ולו אחד בהם", ויש שם גם כן כתיב וקרי, הכתיב הוא "ולא אחד בהם", והקרי הוא "ולו אחד בהם". לפי האמור יש לומר שדוד המלך רמוז בכך על חודש אלול חודש תשובה שהוא צירוף ל"א עם ל"ו, לרמז בכך שצריך לעבוד את ה' בבחינת "ולא אחד בהם", דהיינו שלא יחסר "ולא" מהלאו של "ולא תקח שוחד", שסופי תיבות הוא "אחד", ועל ידי שנקיים הכתיב "ולא אחד בהם", נזכה לקיים גם כן לקיים את הקרי "ולו אחד בהם", שנהיה דבוקים בה' אחד.

לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח-יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתך נחלת יעקב אביך".

מעתה יש לומר כי אונקלוס הגר שתרגם את התורה ללשון ארמית, והרי בלשון ארמית מילת "אחד" היא "חד" בלי האות א', אשר כפי שביאר ה"ברית כהונת עולם" ביקש לבן הארמי לעקור בה את יעקב אבינו שהוא בבחינת א', ובאמת התכוון בזה להפריד את ישראל שלא יהיו קשורים לאביהם שבשמים, שהוא בבחינת א' של אח"ד העומד על י"ב הצירופים בבחינת ח"ד.

לכן נתחכם אונקלוס להשלים את האות א' החסרה ממילת אח"ד, במה שהוסיף את האות א' במילת שב"ת לתרגם שבת"א, כדי ללמדנו שבזכות שמירת שבת שהיא נחלת יעקב אבינו, אנו זוכים להתדבק בקדושתו של יעקב אבינו שהוא בבחינת האות א', ועל ידי זה נזכה להיות דבוקים עם הקב"ה שהוא בבחינת האות א' של אח"ד, וזהו ביאור הזוהר הקדוש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברוזא דאחד".

לפי דברינו יש לפרש הכוונה בזה על אותו יצר הרע המשחד את האדם בימי החול, שלא יוכל לראות בעיניו את האמת כדת מה לעשות, אבל בשבת קודש שזוכה איש ישראל לנשמה יתירה, ומה גם שזוכה לקדושת הדעת, כמו שאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות לא-ג): "ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם".

והנה ידוע כי תכלית הדעת היא להבחין בין טוב לרע, וכמו שדרשו בירושלמי "אם אין דעת הבדלה מנין", נמצא לפי זה כי על ידי הדעת אנו מתחברים ליחידו של עולם בבחינת "אחד", שלא ללכת שולל אחר עצת היצר הרע. ובאמת שבת קודש הרי היא נחלת יעקב אבינו, שתיקן לישראל מצות קריאת שמע להיות דבוקים בה' אלקינו ה' "אחד", כדי שלא ליפול ברשת היצר המעוור את עיני האדם בשוחד שלו.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין שמחתו של עשו שחודש אלול נפל לחלקו, כי אז יוכל לשחד את האדם ולעוור את עיניו שלא יראה את האמת על מה שהוא צריך לעשות תשובה, אבל אז בא יעקב אבינו וכמו שגב מעשו את הברכות שכמעט והצליח לקבל על ידי השוחד שנתן ליצחק אבינו, ולקח ממנו בקדושתו את חודש אלול, לכן בחודש אלול שלקח יעקב אבינו בתכסיסי מלחמה מעשו אחיו שהוא היצר